

Talousarvion laadintaohjeet
vuodelle 2022

Vuoden 2022 talousarvion laadinnassa on jatkettava viime vuosien tavoin tiukan linjan noudattamista, vaikka tulot tulevat viimeisten ennusteiden mukaan kasvamaan oleellisesti. Talousarvion ja -suunnitelman lähtökohtina ovat vuoden 2020 tilinpäätös ja vuoden 2021 toteuma. Lisäksi huomioidaan lähitulevaisuuden koronan aiheuttamat valtakunnalliset ja alueelliset vaikutukset. Vaalan kunnan vuoden 2020 tilinpäätös oli alijäämäinen noin 292 000 euroa, mutta viime vuosien kertymästä johtuen kunnan taseessa on edelleen ylijäämää noin 1,8 miljoonaa euroa.

Kuluvan vuoden tulos on huhtikuun loppuun mennessä noin 276 000 euroa ylijäämäinen. Tuloksen perusteella kuluvan vuoden talousarviossa pysyminen näyttää mahdolliselta. Toimintatuotot ovat toteutuneet alkuvuonna selkeästi talousarviota suurempina ja toimintakulut ovat alittaneet talousarvion. Oulunkaaren kuntayhtymän oma toiminta on pysynyt budjetissa ja erikoissairaanhoido alittanut budjetin noin 120 000 eurolla.

Jotta vuoden 2021 toiminnan tulos toteutuisi talousarvion mukaisena, edellyttää se edelleen tiukkaa talouskuria, sotemenojen pysymistä budjetissa sekä kansallisen ja kansainvälisen talouden elpymistä koronan vaikutuksista. Verotulojen ennuste on koronan aikana vaihdellut vuosina 2020-2021 jopa 770 000 euroa vuoden sisällä. Tämä kertoo siitä, että kansainvälisen ja kansallisen talouden kehitys näkyy myös kunnan verotuloissa. Henkilöstökulujen kehitys loppuvuodesta on merkittävässä asemassa talousarviossa pysymisen kannalta. Mahdollisia uusia rekrytointeja tulee harkita huolellisesti. Eläköityvien työtehtävät tulee arvioida tarkkaan; tilalle rekrytoidaan korvaava työntekijä, tehdään yhteistyötä naapurikuntien kanssa, tehtävä hoidetaan olemassa olevalla henkilöstöllä tai näiden yhdistelmällä. Lyhyisiin, alle kolmen päivän poissaoloihin otetaan sijaisia vain osastojohtajia kuultua.

Tiukkaa talouden seuranta tulee jatkaa myös vuonna 2022. Tällä hetkellä yksi suurimmista kunnan taloutta rasittavista tekijöistä on kunnan kiinteistöjen korjausvelka ja joidenkin huonokuntoisten kiinteistöjen suuri tasearvo. Myös koronaepidemian jatkuminen voi aiheuttaa kunnalle epävarmuutta talouden osalta. Talousarviossa on myös huomioitava, että koronan vaikutukset voivat tulla esille sotemenojen nousuna vasta ensi vuonna.

Huhtikuun tuloksen mukaan kunnan toimintatuotot ylittävät tasaisen kertymän noin 259 000 eurolla. Tähän vaikuttaa oleellisesti Turkkiselän tuulivoimaloiden rakennuslupamaksut, jotka ovat maksettu kunnalle alkuvuodesta. Tällä hetkellä sosiaali- ja terveystoimenot ovat alittaneet budjetin 119 000 eurolla.

1-4/2021 osavuosikatsauksessa toimintatuotot olivat seuraavat:

- Hallinto-osasto: toteutuma 30,4 % budjetista
- Hyvinvointiosasto: toteutuma 35,6 % budjetista
- Sivistysosasto: toteutuma 70,7 % budjetista
- Tekninen osasto: toteutuma 38,7 % budjetista

Huomioitavaa on se, että kunnan osastojen toimintakulut ovat alittaneet budjetin sivistysosastoa lukuun ottamatta. Sivistysosaston vuosikate on kuitenkin talousarvion mukainen.

Kuluvalle vuodelle 2021 valtionosuudet ja verokertymä ovat viimeisimmissä ennusteissa hieman pienemmät kuin talousarviossa (n. -90 000 euroa) mutta vuodelle 2022 ne ovat noin 1 520 000 euroa kuluvaan vuoteen suuremmat.

Koska vuoden 2020 talousarviota ei voida käyttää talousarvion laadinnan pohjana, nettoraamia ei aseteta. Jokaista osastoa tullaan tarkastelemaan erikseen ottaen huomioon joko vähenevä tai kasvava palvelutarve. Jokaisen vastualueen tulee laatia talousarvio erityisen tarkasti verraten sitä vuoden 2020 tilinpäätökseen ja arvioon vuoden 2021 tuloksesta. Vuoden 2022 talousarvion toimintakulujen osalta Oulunkaaren sotepalveluille annetaan alustava talousraamiesitys sen jälkeen, kun peruskunnan osalta saadaan ensimmäiset verotulo- ja valtionosuusennusteet. Peruskunnan osastojen ja Oulunkaaren kuluja tarkastellaan kriittisesti. Mahdollinen kulujen nousu täytyy perustua hyvinvoinnin ja / tai elinvoiman nousuun ja sitä kautta tulevaan budjettipaineen helpotukseen. Budjetin nousua voidaan perustella myös lakisääteisten tehtävien hoitamisella. Johtoryhmä valmistelee alustavan talousarvion kunnanhallituksen 1. käsittelyyn, jossa kunnanhallitus antaa ohjeet talousarvion jatkokäsittelyyn.

TULOJEN KEHITYS

Verotus

Toukokuussa päivitetyn verotuloennusteen mukaan Vaalan verotulot ovat kuluvana vuonna 11 589 000 euroa, mikä on 92 000 euroa enemmän kuin talousarviossa ja 683 000 euroa enemmän kuin vuonna 2020.

Veroennusteen mukaan Vaalan verotulot vuodelle 2022 ovat 11 234 000. Verotulot siis laskevat kuluvan vuoden viimeisimpään arvioon nähden 355 000 eurolla ja kuluvan vuoden talousarvioon nähden 263 000 eurolla mutta ovat 328 000 euroa suuremmat kuin vuonna 2020. Taloussuunnitelmassa vuodelle 2022 on arvioitu verotuloja 11 963 000 euroa. Vuoden 2022 verotuloennuste ei huomioi Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston kiinteistöveroja.

Vaalan kunnan tuloveroprosentti on 21,5 vuonna 2021. Yhden tuloveroprosentin tuotto on veroennustekehikon mukaan n. 359 000 euroa. Tuloarvio riippuu paljon talouden suhdanteista ja työssäkäyvien ja eläkettä saavien asukkaiden määrästä. Vaalan kunnan ns. todellinen veroprosentti on noin 13,6 % vähennysten jälkeen tarkasteltaessa vuoden 2021 ennustetta. Vaalan kunnanvaltuusto tekee loppuvuoden aikana päätöksen tuloveroprosentista vuodelle 2022. Tämän hetken arvion perusteella tuloveroprosenttia voidaan harkita laskettavan, koska valtionosuudet nousevat noin 1,9 miljoonaa euroa ja lisäksi tuulivoimaloiden kiinteistöverot tilitetään ensi kertaa kunnalle vuonna 2022.

Valtionosuudet

Valtionosuuslaskelmassa vuodelle 2021 on arvioitu valtionosuuksia kertyvän noin 13 222 000 euroa. Tämä on noin 181 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2021 talousarviossa ja noin 855 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2020.

Uusimman ennusteen mukaan valtionosuudet vuodelle 2022 ovat noin 15 097 000 euroa. Valtionosuuksien arvioidaan siis nousevan vuoden 2021 ennusteesta 1 875 000 euroa, vuoden 2021 talousarviosta 1 695 000 euroa ja 1 021 000 euroa vuodesta 2020. Taloussuunnitelmassa vuodelle 2022 on arvioitu valtionosuuksia 13 164 000 euroa. Vuoden 2022 valtionosuuksien arvioidaan siten nousevan noin 1 933 000 euroa taloussuunnitelmasta.

Verot ja valtionosuudet yhteensä

Kuluvalle vuodelle 2021 valtionosuudet ja verokertymä ovat viimeisimmissä ennusteissa hieman pienemmät kuin talousarviossa (n. -90 000 euroa) mutta vuodelle 2022 ne ovat noin 1 520 000 euroa kuluvaan vuoteen suuremmat.

Palvelumaksut ja muut tulot

Palvelumaksuissa tulee pyrkiä ottamaan huomioon kuluttajahintaindeksin mukainen muutos. Vuoden 2022 kaikkien palvelumaksujen taso tulisi vastata yleistä elinkustannusten kasvua. Kesällä 2020 elinkustannusindeksi oli laskenut koronan vuoksi kesän 2019 tasolle. Sen jälkeen elinkustannusindeksi on kasvanut huhtikuuhun 2021 asti. Palvelumaksuissa mahdollinen nousu on määriteltävä palvelukohtaisesti.

Tulot tulee laskea tulokohtaisesti vuoden 2021 toteutumasta. Tavoitteena on mahdollisimman oikea tulotaso.

Tonttien myyntitulo budjetoidaan nolaksi ja tulot kirjataan teknisen osaston alle. Metsänmyyntitulot arvioidaan metsänhoitosuunnitelman mukaan.

MENOT

Henkilöstökulut ja palkkaus

Nykyisten kunnallisten virka- ja työehtosopimusten voimassaoloaika on päättymässä 28.2.2022. On todennäköistä, että seuraava sopimuskausi sisältää palkkojen yleiskorotuksen vuoden 2022 puolella. Lisäksi tulee huomioida, että osa työntekijöistä saa vuosisidonnaisen ikälisän. Arvioitu palkkojen korotuspaine on noin 1,5 %.

Lopulliseen budjettiin palkat tulisi laskea mahdollisimman tarkkaan sopimusaloittain, jotta vastuualueen palkkamenot olisivat oikein. Palkkamenojen budjetoinnissa tulee huomioida henkilöstömuutosten kustannusvaikutukset. Sijaismäärärahojen tarvetta voi arvioida edellisten vuosien ja ennusteen perusteella. Sairaspoissaolojen ja sijaisten käytön tarpeen väheneminen tulee olla tavoitteena kaikilla osastoilla, joten panostuksia työhyvinvointiin on suositeltavaa suunnitella.

Vuosipalkkojen laskemista varten palkkatoimisto toimittaa listaukset palkoista.

Keva on laskenut arvion vuoden 2022 työnantajakohtaisesta palkkaperusteisesta eläkemaksusta. Lopullinen palkkaperusteinen eläkemaksu vuodelle 2022 vahvistetaan loppuvuodesta 2021. Keva laskuttaa palkkaperusteisen eläkemaksun tulorekisterin kautta ansaintajärjestelmään rekisteröityneiden ansioiden perusteella kuukausittain. Kirjanpidossa ei tarvitse erotella palkkaperusteista eläkemaksua ja työkyvyttömyyseläkemaksua omille alatileilleen, koska työkyvyttömyyseläkemaksu on osa palkkaperusteista eläkemaksua. Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijän eläkemaksun. Työntekijän eläkemaksua ei laskuteta erikseen, vaan se sisältyy palkkaperusteiseen eläkemaksuun.

Sosiaalivakuutusmaksut (2022)	%	Tili
Sairausvakuutusmaksu	1,42	4150
Työttömyysvakuutusmaksu	2,10	4160
Tapaturmavakuutusmaksu	0,70	4170
Työntekijän eläkemaksu alle 53-vuotiailla ja 63-vuotta täyttäneillä (yhdistyy Työansiopohjaiseen eläkemaksuun työnantajan palkkaperusteisen maksun kanssa)	7,15	
Työntekijän eläkemaksu 53-62-vuotiailla (Työansiopohjainen eläkemaksu)	8,65	
Työnantajan palkkaperusteinen maksu	16,85	4101
Työansiopohjainen eläkemaksu	23,70	
Eläkemenoperusteinen maksu keskimäärin	3,95	4102
Työkyvyttömyyseläkemaksu	1,10	
Em. ovat arvioita tulevista maksuista ja näihin voi tulla vielä muutoksia		

Sijaismäärärahoihin tulee arvioida viime vuosien perusteella realistinen määrärahatarve. Sijaismäärärahojen ylitysoikeus tulee hakea ennen ylitystä. Ellei ylitysoikeutta haeta ajoissa, tulee sijaismäärärahojen ylitys kattaa oman osaston sisältä.

Korot

Pitkäaikaisten lainojen korkotaso on pysynyt alhaisena ja korkomenoissa on pystytty säästämään budjetoituun nähden. Talousarvion suunnittelussa voidaan olettaa korkotason pysyvän matalalla lähivuosina; kuuden kuukauden euribor-korko nousee seuraavan kerran nollassa ennusteen mukaan vuoden 2025 aikana. Pitkäaikaisten lainojen korkomenot laskevat lainapääoman vähentyessä.

Matkakulut ja hankinnat

Kaikki talousarvioon sisältyvät hankinnat pitää perustella kirjallisesti ja harkinnanvaraiset hankinnat on syytä jättää tekemättä. Virka-, koulutus- ja seminaarimatkoissa käytetään harkintaa niiden tarpeellisuudesta ja hyödynnetään aikaisempaa enemmän myös etäyhteyksiä. Talousarvion

valmistelun yhteydessä tiedossa olevat matkat ja koulutukset tulee käydä läpi esimiehen kanssa ja hakea niille hyväksyntä etukäteen. Esimiesten toivotaan keskustelevan jo syksyllä henkilökunnan kanssa koulutustarpeista, jotta tarve ja kustannukset voidaan arvioida budjettiin ja kirjata koulutussuunnitelmaan.

Ostopalvelut

Ostopalvelut tulee arvioida palveluittain eli yksilöidä ja laskea kohteittain. Pakollisista ostopalveluista tulee budjettiin merkitä mahdollisimman totuudenmukainen hinta (esim. tarkistaa hinta myyjältä, mikäli sopimus on voimassa vielä vuonna 2022). Kaikista valinnaisista osto- ja konsultointipalveluista tulee pidättäytyä. Kaikki talousarvioon varattavat ostopalvelumäärärahat tulee tarvittaessa perustella kirjallisesti.

Poistot

Poistoissa noudatetaan valtuuston 13.12.2012 § 68 hyväksymää poistosuunnitelmaa. Käytössä olevat poistoajat ajat löytyvät J:\talous\poistot. Terveyskeskuksesta tehdään 308 000 euron ylimääräinen poisto vuonna 2022. Lisäksi terveyskeskuksen saneerauksesta 2001-2003 on jäljellä poistoeron purkua noin 725 000 euroa, joka tuloutetaan vuosien 2021 ja 2022 aikana eli 362 500 € molemmille vuosille.

TILIKARTTA JA TALOUSARVION SYÖTTÄMINEN

Mahdollisten uusien, tilikartasta puuttuvien tilien käyttöönotosta tulee ottaa yhteyttä Päivi Tienhaaraan, puh. 050 310 7194. Nykyistä tilikarttaa koskevat kehitysajatukset voi toimittaa hallintojohtajalle ja hallintosihteerille. Pienistä, kymmenissä tai sadoissa euroissa luettavista tileistä on tarpeen luopua ja yhdistää ko. tilit suurempaan kokonaisuuteen.

Arvonlisäveroa ei sisällytetä käyttötalous- ja investointiosan määrärahoihin lukuun ottamatta vähennysrajoitusten alaisia sekä vähennys-/palautusjärjestelmän ulkopuolisia toimintoja.

SITOVUUSTASO

Talousarvion sitovuustaso on osaston vuosikate, lukuun ottamatta Oulunkaaren kuntayhtymää, jonka sitovuustaso on omanaan erillään muusta hallinto-osastosta. Rahoitustoimea tarkastellaan myös erillään hallinto-osastosta.

MUUTA

Sisäiset tulot ja menot budjetoidaan erillisille tileille (sisäiset tilit). Myyjien tulee ilmoittaa arvio palvelujen määristä ostajille, erityisesti ruoka-, siivous- ja kiinteistöpalvelujen osalta, jotka ovat

volyymitaan suurimmat erät ja koskettavat useimpia yksiköitä. Sisäisiä eriä ovat lisäksi (pesulapalvelut), valokopiot, konekeskuksen palvelut, rakennusten kunnossapitopalvelut sekä tilityserävuokrat (=urheilutalon vuokra).

Mikäli myyjä ei ole ilmoittanut hintaa vuodelle 2021, sisäisiä veloituksia arvioitaessa käytetään vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaisia lukuja, ellei ole tapahtunut toiminnallisia muutoksia (sama summa myyjällä ja ostajalla).

INVESTOINNIT

Vuoden 2022 investointien määrän arvioidaan olevan noin miljoonan euron luokkaa. Summa voidaan ylittää, mikäli kiinteistöarvioinnissa selviää sellaisia akuutteja korjaustarpeita, joita ei voida tai ei ole kustannuksiltaan järkevää siirtää seuraaville taloussuunnitelmavuosille. Jokainen osasto arvio oman investointitarpeen.

Investointiosaan arvioidaan hankkeen talousarviovuonna tarvittava määräraha ilman arvonlisäveroa. Lisäksi esitetään aiempina vuosina hankkeeseen käytetty määräraha ja suunnitelmavuosille arvioitu käyttötarve. Jos hanke viivästyy talousarvioon arvioidusta aikataulusta, tarvittava osa on otettava seuraavien vuosien talousarvioon. Perustelutietona esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän kokonaiskustannusarvio.

Investointiosaan ei tule esittää alle 10.000 euron hankkeita. Investoinneilla tarkoitetaan sellaista käyttöomaisuutta (esineitä ja muita hyödykkeitä), jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena. Käyttöomaisuuden hankintamenoa luetaan nimellishankintahinnan lisäksi esim. rahti- ja asennusmenot, jotka ovat tarpeen käyttövalmiuden aikaansaamiseksi, mutta ei ohjelmiston käyttöönoton vaatimaa koulutusta. Atk-laitteet budjetoidaan menoksi ao. yksikköön, ei investointiosaan. Sama koskee muita vastaavia pienehköjä hankintoja, jotka nekin täytyy kirjallisesti perustella. Investointi tulee esitysvaiheessa jaotella seuraavasti: aineet, tarvikkeet, tavarat / palkkakulut / ostopalvelut.

Eri vastuualueet voivat tehdä omat esityksensä investointiosaan kunnanjohtajalle ja tekniselle johtajalle 3.9.2021 mennessä. Investointien kokonaismäärässä noudatetaan edelleen erittäin tiukkaa linjaa.

AIKATAULU

Talousarvion ja -suunnitelman laatiminen on aikataulutettu seuraavasti:

1. osaston talousarvioesitys valmis	30.9.2021
2. kunnanhallitus ensimmäinen käsittely	12.10.2020
3. kunnanhallitus (TA-kokous)	11/2021
4. kunnanvaltuusto	12/2021

Talousarviokirjan laatimisesta ja koostamisesta ohjeistetaan myöhemmin erikseen sen työstämiseen osallistuvalle henkilöstölle. Jokainen osasto itse täyttää oman osastonsa osion.

Toiminnallisten tavoitteiden osalta hallintokunnille toimitetaan strategian mukainen laadintaohje.

JAKELU

Hallinto-osasto

Miira Raiskila
Ari Niskanen
Hanna Karppinen
Markku Hannukainen
Tarja Karjalainen
Johanna Holma

Oulunkaaren kuntayhtymä

Leena Pimperi-Koivisto
Mirja Klasila
Jenni Tolonen
Anu Vuorinen
Marko Ojala
Tuula Saukkonen

Päivi Tienhaara
Eija Mäyrä

Hyvinvointiosasto

Pirjo Nikula
Tiina Vaattovaara
Jenna Leinonen
Irma Turunen

Sivistysosasto

Tapani Karhu
Mauno Karjalainen
Riitta Korhonen

Tekninen osasto

Matti Kaikkonen
Jukka-Pekka Hynynen
Ilkka Lyttinen / Hannu Okkonen
Jari Poutiainen
Pentti Väänänen
Jaakko Kvist
Jaana Lämsä

Toimistotiimi

Anita Ukkola
Maija Kolehmainen
Arja Aaltonen
Anu Leinonen
Katri Karppinen
Tiina Kylmänen